

Az Erdélyi Nemzeti Múzeumi Levéltár 1909-ben szerzett címeres levelei.

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület levéltára múlt évben a következőkben leírt tizenegy címeres levéllel gyarapodott.

1. Gyulafejérvár, 1594 november 20. Báthori Zsigmond *vitézlő Nagy Miklóst*, Apafi Miklós familiárisát és nemes születésű feleségét, **Keöpeczy Dorottyát** megnemesíti, székely-vásárhelyi birtokát mentesíti és adományozza a következő *czimert*: háromszögű kék paizsban kar görbe karddal; zárt sisakja korona és dísz nélküli, különféle színű takarókkal. A festett címerképen a paizs fehér kartus, a balra fordult kar vörös ruhájú, sárga hajtókával. A sisak balra, a fejedelem neve felé forduló; ormán bibor, kék, zöld levelekből tekerccsel; levélszerű takarói bibor, kék, zöld színűek mindkétfelől.

Az oklevél címerképével együtt teljesen ép; vörös-fehér-zöld zsinóron függő pecsétjének fészke töredezett. (Gróf Bánffy Miklós letéte.)

2. Szeben, 1612 május 21. Báthori Gábor előbb is nemes, *vitézlő kechietí Kechietí alias Sutor György*, felesége **Gyulay Anna**, fia **László** és **János**, *leánya Katalin* régi nemességét megújítja és megerősíti. Címermentem adományoz nekik.

Eredetije ép, fekete, vörös, sárga zsinóron függő pecsétje összetört. (Gróf Bánffy Miklós letéte.)

3. Szeben, 1612 május 21. Báthori Gábor előbb is nemes **Zibay Gergelyt** és feleségét **Nikos Ilonát** újból nemesíti, Máramaroszigeten levő birtokát mentesíti s következő *czimert* adományozza: kék hadi paizsban zöld téren ágaskodó oroszlán, jobbában tört, baljában babérborszorút tart. Nyílt, koronás sisakjának dísz: jobbról kékre és sárgára, balról vörösre és fehérre vágott nyílt szárny pár közt ragyogó csillag. Takarói különféle színűek.

A festetlen oklevél ép; vörös, sárga, kék zsinóron függő pecsétje töredezett. (Farnosi Keczei László adomány.)

4. Hunnobrod, 1621 december 2. Bethlen Gábor vál. király *váradí Haynal István* viczehadnagyot, ki Csatári János mezei kapitány alatt vitézkedett, megnemesíti a következő *czímerrel*: kék hadi paizsban viruló, zöld szőlőkoszorúval övezett lángoló szív; koronás zárt sisakjának dísz: növekedő, vörös ruhás, nyusztprémes, kócsagtollas, zöld kalpagos vitéz. jobbában görbe kardot, baljában lengő vörös zászlós kopját tart; feje fölött a hajnalcsillag ragyog. Takaróinak leírása hiányzik.

Marosvásárhelyi 1848-iki hitelesített másolata az 1837 május 16-án kiadott ítélet-levélnek. (Dr. váradí Haynal Géza letéte.)

5. Gyulafejérvár, 1663 június 18. Apafi Mihály *gyalui Kovács Istvánt* hadi érdemeiért „e statu et conditione minus clara, in qua natus est” megnemesíti s adja részére a következő *czimert*: kék paizsban leopárd, jobbában hosszú, véres tört, baljában pálmaágot tart. Koronás, nyílt sisakjának dísz: három darutoll; takarói kék-arany, vörös-ezüst színűek.

Díszesen festett eredeti, hajtásában szakadozott, függőpecsétje hiányzik. (Vétel.)

6. Segesvár, 1676 februárius 12. Apafi Mihály **Péter Balázst**, *fiait Andrást, Jánost* és **Istvánt**, továbbá *csikszentkirályi Kis Benedeket*,

fiát Istvánt és Benedeket megnemesíti s részükre a következő *czimert* adja: négyszögű kék paizsban koronából növekedő vitéz (színe?) jobbában pallóst tart. A paizsot különböző színű takarós, koronás, zárt sisak fűdi.

Festetlen eredeti, kevésbé szakadozott a hajtásokban; függőpecsétje hiányzik. (Vétel.)

7. Bécs, 1700 július 10. I. Lipót király Borberekén lakó **Ács alias Kiss Pált és feleségét Méra Katalint** megnemesíti a következő *czimerrel*: kék paizsban hármás zöld halmon ágaskodó természetes szarvas, szügye elülről átnyílazva. Nyílt, koronás sisakjának dísz: a paizsbeli, átnyílazott szarvas növekedőleg. Takarói kék-arany, vörös-ezüst színűek.

Szépen festett, ép eredetijén függőpecsétje hiányzik. (Vétel.)

8. Bécs, 1709 januárius 30. I. József **Sárpataki Márton Józsefet, nejét Vargyas Máriaát, fiát József-Antalt, leányát Klárát, Katalint, Máriaát, Borbálát** osztrák grófi rangra emeli s következő *czimer* adományozza: négyelt paizs, arany szívpaizszsal, melyben koronás, kettősfarkú, arany oroszlán ágaskodik. A nagypaizs: 1. vörösben lefelé repülő fehér galamb, csőrében fekete VTTE betűs fehér szalaggal. 2. kékben, lebegő koronára állított arany kettős (spanyol) kereszt. 3. aranyban három arany csillaggal megrakott kék, jobbharánt pólya. 4. vörösben fehér ruhás magyar, jobbát magasra emeli, balja csipején. Három, koronás, nyílt sisak. — Sisakdísz: 1. (középső) növekedő, arannyal fegyverzett két koronázott fejű sas; takarók: fekete arany, vörös-ezüst; 2. a paizs 1. osztásbeli fehér galamb, takarói fekete arany színűek. 3. fehér hattyu balról átnyílazott nyakkal; takarói vörös-ezüst színűek.

Festett eredetije vörös bársonyba kötve, arany zsinóron függő, fatokba zárt, kettős birodalmi pecséttel. (Gróf Bánffy Miklós letéte.)

9. Bécs, 1709 augusztus 16. I. József **Sárpataki Márton-Józsefet** magyar grófi rangra emeli s adományozza részére a következő *czimert*: kétszer hasított, egyszer vágott paizs, arany szívpaizszsal s benne fekete, koronás kétfejű sas, mellén arany I betűvel. A nagypaizs: 1. kékben három arany csillag (1, 2.). 2. zöldben, koronán álló kettős, arany kereszt. 3. kékben lefelé repülő fehér galamb, csőrében fekete V.T.T.N. betűs fehér mondatszalaggal. 4. vörösben fehérruhás, prémes, fehérsapkás, zöld mentés ifjú áll, balkarját magasra emelve. 5. kékben fehér hattyú, balról átnyílazva. 6. vörösben kettősfarkú, arany oroszlán ágaskodik. Három, nyílt, koronás sisak. Sisakdísz 1. (középső) a 6 osztásbeli egész oroszlán; takarói: fekete-arany, vörös-ezüst. 2. a 3-beli fehér galamb, a szalaggal; tak. fekete-arany. 3. az 5-beli hattyu, takarói vörös-ezüst színűek.

Eredetije vörös bársonyba kötött könyv-alakban, arany zsinóron függő, fatokba zárt erősen megrongált pecséttel. (Gróf Bánffy Miklós letéte.)

10. Bécs, 1742 februárius 26. Mária Terézia *iktári Bethlen Sámuel*t, ki fejedelmi vérből való s kinek János öse már Zsigmond királytól 1380-ban (!) nyíllal átlőtt libákat (?) mutató *czimert* kapott, *feleségével, gróf Keresztes Borbálával, Domokos és Sámuel fiával és Katalin leányával* együtt a grófi rangra emeli. A czimer bővebben nincs leírva. A festett czimerkép következő: kék paizsban mocsaras, nádas zöld mezőn két szürkés fehér liba áll szemben egymással; nyakuk elülről közösen egy arany nyelű, ezüst hegyű, vöröstollú nyilvesszővel van véresen átlőve.

Nyílt, leveles koronás, jobbra forduló sisakján nincs sisakdísz; a takarók kék-ezüst, vörös-arany színűek.

Díszes eredeti vörös bársonyba kötve, aranyzsinóron függő, fatokba zárt pecséttel. (Gróf Bethlen Miklós letéte.)

11. Bécs, 1779 július 14. Mária Terézia *borosjenői báró Korda Györgynek, fiának Ádámnak, leányainak: Annának (báró Bánffy Elekné), Zsuzsánnának (iktári gr. Bethlen Sámuelné), Katalinnak (Vay Dánielné), Máriának és feleségének széki Teleki Zsuzsánnának* grófi rangot adományoz következő *czímerrel*: kétszer vágott, fent kétszer hasított paizs, arany szívpaizszsal; a paizstalpból a szívpaizsig hatoló, homorú, zöld ékkel. A szívpaizsban az ősi czímer: fehérlovas, vörösruhás, repülő, vörösméntés, barna kucsmás vitéz, felemelt jobbában törökfejes, görbe kardot tart, baljában a kantárszár. — A nagypaizs: 1. kékben grófi (9 gyöngyös) koronából növekedő, balra fordult arany szarvas, szügyén balról vörös tollú, fekete nyelű, ezüst hegyű nyílvevző fúródik át; kísérete a szarvak közt csillag, balról félhold (gr. Lázár czímer); 2. ezüstben fekete kecskebak, magas, leveleságra ágaskodik (széki Teleki czímer); 3. kékben bárói (5 gyöngyös) koronából növekedő koronás, arany griff, jobbában egyenes karddal (br. Bánffy); 4. vörösben ezüst patriárka-kereszt (gróf Keresztes); 5. ezüstben zöld mezőből növekedő koronás, arany oroszlán, lábával közös száron álló három rózsát tart (br. Wesselényi); a 6 és 7 közti zöld ékben lefelé fordított arany postakürt van. — A paizsot grófi korona (9 gyöngyös) fedi, ezen három nyílt, koronás sisak; sisakdísz: 1 (középső) zöld pálmafa, takarók: zöld-arany; 2. növekedő arany szarvas, takarók: vörös-arany; 3. növekedő koronás oroszlán, takarók: kék-arany.

Paizstartók: jobbról arany oroszlán, baljában aranynyal szegett vöröszászlós kopját tartva, rajta Magyarország koronás címere ovális kartusban; balról arany ló, jobbában aranynyal szegett kék zászlós kopjával és rajta Erdély koronás, ovális kartusba foglalt címere.

Rendkívül díszes czímerű és keretrajú oklevél vörös bársonyba kötve; arany zsinóron függő pecsétje fatokba zárva. (Gr. Bánffy Miklós letéte.)

Siebmacher e czímerek közül a Zibay, Hajnal, Kovács, Péter, Ács, Sárpataki (1709 aug. 16.) családokét nem ismeri. Az iktári gr. Bethlen, gróf Korda és Sárpataki (1709 jan. 30.) címert hibásan közli. Téved abban is, hogy Sárpataki Márton József a grófságával kapta volna a **Keresztes** nevet s a *várhegyi* előnevet, mivel a Királyi könyvek (Illéssy—Pettkó) szerint a névváltoztatás 1718 július 20-án történt.

A Haynal-czímer leírása és rajza megjelent a *Genealogiai Füzetek* 1908-iki VI. évf. 150. lapján.

K. Sebestyén József.